

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра туристичного та готельно-ресторанного бізнесу

РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня бакалавра
зі спеціальності 242 «Туризм»
за освітньою програмою «Економіка та організація туристичної діяльності»
за темою: Шляхи розвитку релігійного туризму (на прикладі КП «Туристично –
інформаційний центр міста Тернополя»)

Виконавець:
студентка ЦЗФН
Ткач Ірина Олегівна
Науковий керівник:
к.е.н., доцент
Нездоймінов С.Г.

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми обумовлена тим, що наша країна є духовним центром для багатьох світових релігій і конфесій. Розвитку паломницького туризму в регіонах країни сприяє наявність безлічі християнських святинь. Активний зв'язок між духовною культурою та туризмом був давно відзначений дослідниками, але тільки в останні десятиліття, коли туристичні подорожі почали стрімко розвиватися та приносити значну економічну вигоду, почався процес цілеспрямованого дослідження та осмислення їхньої залежності. В західних регіонах України спостерігається активізація розвитку організованого релігійно-паломницького туризму. Для реалізації потенціалу релігійно-паломницького туризму необхідним є наявність локацій сакральних об'єктів, що становлять паломницький інтерес (церкви, монастирі, а також чудотворних ікон, мощей святих угодників тощо), відповідної сучасної інфраструктури гостинності, розробка релігійних туристично-екскурсійних маршрутів та цільова підготовка екскурсоводів за релігійною тематикою. В той же час, військова агресія РФ проти України зруйнувала багато релігійних пам'яток в регіонах активних бойових дій на Сході, що привело до зменшення напрямків та програм релігійного туризму. Тому є сенс активізувати діяльність туристичних підприємств в західних регіонах України щодо розробки нових маршрутів та програм релігійного туризму. Розробка маршрутів та програм релігійного туризму є шляхом до соціально - економічного розвитку місцевих громад та диверсифікації послуг підприємців туристичного бізнесу.

Метою кваліфікаційної роботи є визначення напрямів розвитку релігійного туризму в діяльності місцевих туристично-інформаційних центрів. Для досягнення поставленої мети були визначені наступні завдання:

- дослідити науково-теоретичні основи розвитку релігійного туризму;
- проаналізувати регіональний потенціал релігійного туризму;
- проаналізувати послуги та надати характеристику діяльності КП «Туристично - інформаційний центр м. Тернополя»;
- провести діагностику господарської діяльності комунального підприємства;

- дослідити маркетингову діяльність комунального підприємства «Туристично - інформаційний центр м. Тернополя»;
- обґрунтувати пропозиції щодо розробки туристичного продукту релігійного туризму;
- провести розрахунок вартості туристичного продукту.

Об'єкт дослідження — процеси формування туристичного продукту релігійного туризму на КП «Туристично - інформаційний центр м. Тернополя».

Предмет дослідження — сукупність науково-теоретичних, методологічних і практичних аспектів розвитку релігійного туризму.

Методи дослідження. Методологічною основою кваліфікаційної роботи є теоретичні положення щодо розвитку послуг релігійного туризму.

При здійсненні даного дослідження були використані методи теоретичного узагальнення, системного та статистичного аналізу, прийоми порівняльного аналізу, методи прогнозування. Робота здійснена з використанням офісного пакету MS Office - Microsoft Excel.

Інформаційною базою дослідження є звіти комунального підприємства «Туристично - інформаційний центр міста Тернополя», Закони України, нормативно - правові документи щодо туристичної діяльності, монографії, наукові статті, данні державної та регіональної статистики, Інтернет - джерела.

Практичне значення результатів, які одержані в результаті виконання кваліфікаційної роботи полягають у можливості використання їх керівництвом КП «Туристично - інформаційний центр міста Тернополя» та місцевою громадою для формування напрямів розвитку релігійного туризму.

Структура роботи складається зі вступу, трьох розділів, в кожному з яких висвітлюється тема та завдання даної роботи, висновків, списку використаних джерел. Кваліфікаційна робота містить 69 сторінок, 14 таблиць, 9 рисунків, список використаних джерел з 54 найменування.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі **«НАУКОВО – ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ РОЗВИТКУ РЕЛІГІЙНОГО ТУРИЗМУ»** розглянуто наукові підходи до проблем розвитку релігійного туризму, які пов'язані з регіональним потенціалом туристичної діяльності. Дослідження наукової літератури та регіонального досвіду вказує, що одним із пріоритетних завдань органів державної влади щодо інтеграції України до світового ринку релігійного туризму є впровадження інформаційного ресурсу об'єктів релігійної та культурної спадщини України. Розглянута географія розміщення об'єктів дерев'яної сакральної архітектури, об'єктів релігійних конфесій показує, що Україна має значний потенціал для розвитку релігійного туризму та паломництва. Концентрація даних об'єктів у Західних регіонах України додає переваги в організації турів до регіонів, оскільки території мають сформований позитивний образ туристичних дестинацій.

У другому розділі **«АНАЛІЗ ГОСПОДАРСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ КП «ТУРИСТИЧНО - ІНФОРМАЦІЙНИЙ ЦЕНТР МІСТА ТЕРНОПОЛЯ»** надано загальну характеристику діяльності комунального підприємства.

У зв'язку з карантинними обмеженнями, діяльність КП «Туристично – інформаційний центр міста Тернополя» зазнало значних змін та відхилення від позитивної динаміки минулих років. У 2021 році регіональний ринок туризму почав відновлюватися, але це ще далеко до успішного 2019 року. У 2021 році дещо збільшилася кількість туристичних маркетингових заходів КП «Туристично – інформаційний центр міста Тернополя», які відбулися у Тернопільській громаді. За результатами проведеного аналізу господарської діяльності підприємства спостерігається негативна тенденція щодо збиткової діяльності суб'єкта підприємництва у 2019-2020 рр. Підприємство залишається збитковим. Аналізуючи економічні показники щодо динаміки основних засобів підприємства у 2020 році, можемо зробити висновок щодо зменшення вартості майна підприємства та фізичний знос основних фондів за 2020 рік в порівнянні з 2019 роком. Ця зміна обумовлена зносом матеріальних активів на суму 51,4 тис. грн.

У третьому розділі **«ФОРМУВАННЯ ТУРИСТИЧНОГО ПРОДУКТУ РЕЛІГІЙНОГО ТУРИЗМУ КП «ТУРИСТИЧНО-ІНФОРМАЦІЙНИЙ ЦЕНТР МІСТА ТЕРНОПОЛЯ»** проаналізувавши регіональні дані встановлено, що Тернопільська область та місто Тернопіль під час військової агресії РФ проти України стали місцем прихистку для мешканців зі сходу і півдня України. Волонтери та місцева громада допомагають у пошуку житла, влаштуванню у місці. КП «Туристично-інформаційний центр міста Тернополя» організує переселенцям дозвілля, його екскурсоводи щотижня проводять безкоштовні екскурсії по місту, знайомство з місцевою культурою, історичними та релігійними пам'ятками.

Для підвищення ефективності господарської діяльності, беззбитковості послуг КП «Туристично-інформаційний центр міста Тернополя», проведено розробку нового туристичного продукту релігійного туризму на підставі його регіонального потенціалу. Регіони Західної України за історією свого існування перебували під впливом римо-католицького віровизнання, тому наявна мережа церков даного обряду надає можливість розвивати паломницькі тури і для туристів із західної Європи. Запропонований турпродукт розраховано для туристів за маршрутом та програмою «Релігійні святині Тернопільщини». Вартість туру входить розміщення у готельно-ресторанному комплексі «Галицький замок» на базі ВВ, сніданки, тематичні екскурсії, відвідування соборів, замків та монастирів, музею патріарха Йосифа Сліпого.

Для забезпечення отримання цільового прибутку в розмірі 13140 грн., туристичному підприємству необхідно реалізувати 20 турів. Проведено економічне обґрунтування щодо доцільності розробки туру, розрахунковий показник рентабельності складає – 73%.

ВИСНОВКИ

1. Доведено, що за останні роки в державі значно збільшилася кількість туристів, що здійснюють паломництво до святинь України, а також прямуючих за кордон з релігійно-пізнавальною метою. В регіонах України відбувається розвиток інституційної мережі віросповідних організацій, зростання публічного авторитету церков, активізація релігійних спільнот на ниві соціального служіння, деідеологізація державної політики стосовно релігійно-церковної сфери.

2. Аналіз регіонального потенціалу релігійного туризму показав, що залученню паломників та туристів обмежує нерозвиненість паломницької інфраструктури: у більшості місць та селищ, де розташовані об'єкти паломництва, немає можливості переночувати при монастирі чи церкві, натомість паломники користуються світськими засобами розміщення. Низка паломницьких святинь розташована у селах, де немає закладів харчування та розміщення, а наявні не відповідають вимогам паломників. В роботі визначено, що на даний час Тернопільщина має значний духовно – релігійний, культурно - історичний потенціал, а також об'єктивні передумови для розвитку релігійного туризму.

3. Встановлено, що комунальне підприємство «Туристично - інформаційний центр міста Тернополя» в рамках туристичного напрямку «Тернопіль фестивальний», щорічно проводить фестивалі, мистецькі заходи, участь у яких беруть як внутрішні та іноземні туристи. Також підприємство розробляє туристичні вказівники, сприяє розміщенню інформаційних екскурсійних таблиць з QR-кодами на історичних будівлях міста. Триває робота над генеруванням нових QR-кодів. На інтерактивній карті міста та туристичному сайті міста оновлено туристичні маршрути, що пропонує КП.

4. Проаналізувавши показники фінансово-господарської діяльності господарювання КП «Туристично – інформаційний центр міста Тернополя», встановлено, що загальний фінансовий результат (балансовий збиток) від основної діяльності звеличився майже в 18,4 разів, порівняно з 2019 роком та станом на 2020 рік, складає 184,0 тис. грн збитку.

5. Протягом аналізованого періоду КП «Туристично-інформаційний центр міста Тернополя» було проведено ряд заходів з активізації промоції громади та збільшення туристичних потоків. Зокрема, взято участь у весняній та осінній туристичній виставках UITT & UITM, форумі «Тернопільщина: кластер можливостей», міжнародна виставка «ТурЕКСПО». Усе це сприяло збільшенню туристичного потоку та обсягу надання послуг споживачам у КП «Туристично-інформаційний центр міста Тернополя».

Маркетингова діяльність КП «Туристично-інформаційний центр міста Тернополя» сумісно с Тернопільської МТГ, була спрямована на приваблення туристів, що дозволило займати перші або лідерські місця в національних та міжнародних рейтингах та конкурсах.

6. Для забезпечення беззбиткової діяльності КП «Туристично-інформаційний центр міста Тернополя» за результатами маркетингового дослідження ринку туристичних послуг, розроблено програму маршруту релігійного туризму «Релігійні святині Тернопільщини».

7. В роботі проведено економічне обґрунтування доцільності реалізації розробленого туристичного продукту на туристичному ринку. Для отримання цільового прибутку – 13140 грн., туристичному підприємству необхідно реалізувати 20 турів. Показник фінансової міцності розробленого туру складає – 73%. Зростанню продажу послуг релігійного туризму на туристичному ринку буде сприятиме реалізація заходів Стратегічного плану розвитку Тернопільської міської територіальної громади до 2029 року.